

روزشمار جنگ

دوشنبه

۱ شهریور ۱۳۶۱

۳ ذیحده ۱۴۰۲

۲۳ اوت ۱۹۸۲

۱

در پی شکست‌های عراق در عملیات‌های زمینی قوای جمهوری اسلامی ایران و ناکامی‌های متعدد ارتش این کشور در مقابله با نیروهای ایران، سران عراق حمله به منابع اقتصادی و مناطق مسکونی ایران را در دستور کار نیروی هوایی این کشور قرار داده‌اند تا از این طریق، روحیهٔ ازدست‌رفتهٔ نیروهای خود را جبران کنند. هدف این حملات - که پس از عملیات ایران در شرق بصره (رمضان)* شدت بیشتری گرفته است - ضربه زدن به منابع اقتصادی و پایانه‌های نفتی ایران و در نتیجه کاهش توان اقتصادی ایران در جنگ است. عراق می‌کوشد با گسترش جنگ در خلیج فارس، جنبه‌های بین‌المللی جنگ را نیز تقویت نماید و کشورهای بیشتری را در جنگ ایران و عراق درگیر کند. در پی اعمال این سیاست، جزیرهٔ خارک امروز هم هدف حملهٔ هواپیماهای عراق قرار گرفت.** موشک شلیک شده در آب‌های اطراف جزیره و دور از تأسیسات صدور نفت فرو افتاد و خسارتی وارد نیاورد.^(۱)

در این جزیره، اسکلهٔ "تی" که مخصوص تزریق نفت به نفت‌کش‌هاست و بر اثر اصابت موشک عراق در تاریخ ۹ خرداد ۱۳۶۱ آسیب دیده، همچنان در حال بازسازی است و پیش‌بینی می‌شود بازسازی آن تا هفتهٔ آینده پایان یابد.

* عملیات رمضان در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۲۲ انجام شد.

** صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، در ۲۳ مرداد تهدید کرد که هواپیماهای عراق جزیرهٔ خارک و کشتی‌هایی را که در سواحل ایران تردد کنند، هدف قرار خواهند داد و هر کشوری که با ایران در حمل نفت از جزیرهٔ خارک همکاری کند، تنها خود را سرزنش خواهد کرد.

به دنبال اعلام این موضع، دور جدید حمله‌های هوایی عراق به خارک در ۲۷ مرداد شروع شد. در این دور، دو مخزن نفت خام صادراتی به ظرفیت ۱۶ هزار بشکه دچار حریق شد. در ۲۹ مرداد نیز جمهوری‌روزنامهٔ رسمی عراق اعلام کرد که هواپیماهای عراقی نه تنها جزیرهٔ خارک، بلکه همهٔ بندرهای ایران را بمباران خواهند کرد.

یک مقام آگاه در ستاد بازسازی تأسیسات نفتی در جزیره خارک در تماسی با خبرگزاری جمهوری اسلامی مرکز اهواز، در ادامه مطلب یاد شده گفت، هم‌اکنون اسکله "آذرپاد" خارک فعال است و کار بارگیری نفت از این اسکله به طور روزانه انجام می‌شود. در پی آتش گرفتن دو مخزن نفت صادراتی جزیره خارک بر اثر حمله ۲۷ مرداد عراق، آقای خیاطان فرمانده سپاه جزیره خارک اعلام کرد: حریق مخازن نفت خارک - که از چند روز پیش آغاز شده بود - مهار و با هوشیاری کلیه واحدهای دریایی و هوایی مستقر در خارک، قدرت نفوذ از هواپیماهای دشمن سلب شده است.^(۳)

۲

با عبور نیروهای سپاه و ارتش ایران از مرزهای عراق در منطقه شلمچه و پاسگاه زید - که در عملیات رمضان انجام شد - فرماندهان ارتش عراق وحشت زده از اجرای استراتژی ایران در خصوص تنبیه متجاوز، تصمیم گرفتند جنگ و درگیری را در منطقه خلیج فارس شدت بخشند. در پی این تصمیم، نیروی هوایی عراق چندین نوبت جزیره خارک را بمباران و خسارت‌هایی به پایانه نفتی ایران در این جزیره وارد کرد. روزنامه فیگارو این اقدام را تحولی جدید در جنگ ایران و عراق دانسته و آورده است: عراق مصمم است مرکز درگیری‌ها را به حوزه خلیج فارس منتقل نماید، درحالی‌که ایران سعی دارد از چنین کاری جلوگیری کند، به این منظور، عراق از هفته گذشته به عملیات مشخصی دست زده است.

فیگارو افزود، پس از بمباران پایانه نفتی خارک در روز چهارشنبه گذشته، از حجم نفت خامی که قرار بود در روزهای اخیر بارگیری شود مقدار زیادی کاسته شده است؛ از این طریق، عراق به منبع درآمد اصلی ایران ضربه وارد می‌آورد. کاهش و درنهایت متوقف شدن صادرات نفت ایران ممکن است مسئولین جمهوری اسلامی را بر آن دارد که هرچه زودتر کار رژیم عراق را یکسره کنند. مسئولین ایران به جای وسعت دادن به میدان عملیات و انتقال آن به ناحیه خلیج فارس، ترجیح می‌دهند عملیات رمضان را که با حمله ۱۳ جولای (۲۲ تیرماه) آغاز شد، با شدت بیش‌تری ادامه دهند، زیرا وسعت یافتن عملیات در خلیج فارس خطر بین‌المللی شدن جنگ را در برخواهد داشت و دعوت روز گذشته ایران به زبان عربی از مردم بصره در قیام علیه رژیم صدام را بایستی در این باره توجیه کرد.^(۳)

۳

دولت‌ها و تحلیلگران غربی نگرانی خود را از اوضاع حاکم بر جنگ ایران و عراق اعلام کردند. به گزارش واحد مرکزی خبر، هفته‌نامه نیوزویک چاپ امریکا، مراتب نگرانی تحلیلگران نظامی امریکا را منعکس کرده است؛ نگرانی از پیروزی نهایی ایران در صورت ادامه یافتن جنگ، با توجه به روحیه ضعیف نیروهای ارتش صدام و ناتوانی‌هایی که آنها در جنگیدن از خود نشان داده‌اند.^(۴)

هفته‌نامه "ساوت" چاپ لندن نیز نوشته است، نحوه کار خلبان‌های نیروی هوایی صدام موجب ناراحتی و دلسردی دولت‌های غربی شده است. این هفته‌نامه افزوده است که نیروهای ایران همه ضدحمله‌های ارتش صدام را در داخل خاک عراق دفع کرده‌اند. به نظر تحلیلگران نظامی غرب، اقدام نیروی هوایی ارتش عراق در بمباران شهرهایی نظیر ایلام، خرم‌آباد، باختران و دزفول کورکورانه بوده و تأثیر نظامی مورد نظر را نداشته است.^(۵)

۴

بنا به اعلام قرارگاه عملیاتی کربلا نیروهای عراقی ساعت ۲۰:۳۰ یک گلوله شیمیایی به منطقه عمومی عملیات رمضان شلیک کردند که بر اثر آن، تعدادی از نیروهای ایرانی آسیب دیده‌اند. ستاد لشکر ۲۱ حمزه ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز اعلام کرد، که به گفته برخی از اسیران، در یکی از مقرهای تیپ ۳۸ از لشکر ۷ پیاده عراق، سلاح‌های شیمیایی ذخیره شده است و از این مقر حفاظت ویژه می‌شود.^(۶)

۵

در پی تشدید پشتیبانی کشورهای عربی - به خصوص عربستان سعودی - از عراق تدابیر ویژه‌ای در مرزهای دو کشور عراق و عربستان اعمال می‌شود. دولت عراق اخیراً به دلیل ازدحام تجهیزات و خودروها در منطقه مرزی "عرعر"، ترخیص وسایل و تجهیزات نظامی ارسالی از عربستان سعودی را از این منطقه به ۱۲۰ کیلومتری داخل عراق در منطقه النخیب انتقال داده است.^(۷)

۶

به موازات جنگ و درگیری میان نیروهای ایران و عراق در مناطق عملیاتی، گروه‌های ضدانقلاب داخلی در مناطق شمال غربی کشور همچنان بحران‌آفرینی می‌کنند.

۱- امروز حمله افراد حزب دمکرات به پایگاه "شورگل" سپاه ارومیه در جنوب شرقی سلماس، با هوشیاری نیروهای مستقر در این پایگاه، دفع شد. مهاجمان هنگام فرار، سه تن از روستاییان را - که در مزرعه خود مشغول به کار بودند - گروگان گرفتند و آنها را در سه کیلومتری پایگاه به شهادت رساندند و جاده منتهی به پایگاه را نیز مین‌گذاری کردند. بر اثر این اقدام، یک کمپرسی محلی که در حال عبور از منطقه بود با یکی از مین‌ها برخورد کرد و بر اثر انفجار مین چند تن از سرنشینان کمپرسی زخمی شدند.^(۸)

۲- حوالی روستای سیلوه در جنوب اشنویه نیز افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی یک دستگاه کمپرسی وزارت راه را با دو راننده آن ربودند، اما نیروهای سپاه پس از

* در آن زمان عراق دانش و فناوری لازم را برای تولید سلاح‌های شیمیایی با کیفیت دلخواهش نداشت و از عوامل شیمیایی نامرغوب استفاده می‌کرد.

تعقیب و درگیری با آنها، کمپرسی را بازپس گرفتند. در این درگیری ۱۱ تن از افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی کشته یا مجروح شدند و از نیروهای خودی نیز ۲ تن شهید و ۴ تن مجروح شدند.^(۹)

۳- در اطراف مهاباد هم یک وانت نیسان جهاد سازندگی با راننده آن ربوده شد و یک وانت نیز روی مین رفت و بر اثر انفجار مین، سه سرنشین آن مجروح شدند.^(۱۰)

۴- در محور ارومیه، عملیات پاکسازی روستاهای "حکی"، "خانقاه"، "اودی"، "اولان" و "شکی" با مقاومت نیروهای ضدانقلاب ناتمام ماند و نیروهای خودی مجبور به عقب‌نشینی شدند. در این عملیات ۱۱ نفر از نیروهای خودی به اسارت نیروهای ضدانقلاب درآمدند، ۲ نفر شهید و ۳ نفر زخمی شدند. همچنین تعداد ۱۳ قبضه اسلحه کلاش و یک بی‌سیم به دست نیروهای شورشی افتاد.^(۱۱)

۵- قرارگاه حمزه سیدالشهدا^{(ع)*} پس از پاکسازی مناطق میاندوآب، صائین‌دژ و بوکان، نخستین اطلاعیه عملیاتی خود را درباره پاکسازی‌های اخیر صادر کرد: عملیات پاکسازی مناطق میاندوآب، بوکان، سد بوکان، صائین‌دژ و تکاب با شرکت نیروهای جانب‌برکف اسلام متشکل از برادران ارتش و سپاه پاسداران با نظارت مستقیم قرارگاه حمزه سیدالشهدا از ساعت ۱۰ صبح ۱ شهریور ۱۳۶۱، آغاز شد و در ساعت ۱۲ با موفقیت کامل پایان یافت. رزمندگان اسلام همه هدف‌های از پیش تعیین‌شده را به شرح زیر تصرف کردند و در ارتفاعات منطقه مستقر شدند.

الف) آبادی سراب رحیم‌خان در جنوب میاندوآب پاکسازی شد و رزمندگان در ارتفاعات این ناحیه استقرار یافتند.

ب) آبادی‌های قشلاق، قوزلوجه در محور صائین‌دژ - تکاب پاکسازی و ارتفاعات کوه بیان تصرف شد.

ج) منطقه جوانمرد در شرق بوکان همراه با هفت روستای اطراف آن پاکسازی شد و نیروهای اسلام روی ارتفاعات مسلط بر منطقه مستقر شدند.

در این عملیات هیچ‌گونه تلفات و ضایعاتی به رزمندگان اسلام وارد نشد و در همه مناطق عملیاتی، رزمندگان با استقبال گرم مردم مستضعف منطقه - که از ظلم و ستم نیروهای مزدور حزب دمکرات و کومه‌له به تنگ آمده بودند - روبه‌رو شدند. مردم منطقه از اینکه پس از سه سال، باردیگر حاکمیت جمهوری اسلامی در منطقه برقرار می‌شود،

* قرارگاه حمزه سیدالشهدا در ۱۹ مرداد سال ۱۳۶۱، فعالیت خود را برای هماهنگ کردن عملیات نیروهای مسلح (سپاه، ارتش، ژاندارمری، کمیته و...) در کردستان و آذربایجان غربی برای ایجاد امنیت و آزادسازی مناطق تحت نفوذ گروه‌های مسلح غیرقانونی، آغاز کرد.

خوشحال بودند. ویژگی این عملیات، تلفات و ضایعات سنگین ضدانقلاب به خصوص در منطقه کوه بیان بود. بر این اساس ده تن از اعضا و هواداران گروه‌های شورشی دستگیر شدند و غنائمی از جمله چند خودرو، چند دستگاه بی‌سیم و چندین قبضه سلاح به دست نیروهای خودی افتاده است.

روزنامه کیهان در تکمیل این خبر به نقل از فرماندار میاندوآب می‌افزاید، طی عملیات هماهنگ رزمندگان اسلام، روستای سراب از توابع صائین‌دژ - که یکی از مقرهای اصلی حزب منحلۀ دمکرات بود - از لوث وجود ضدانقلابیون پاک‌سازی شد و کلیۀ ارتفاعات حساس منطقه به تصرف نیروهای جمهوری اسلامی ایران درآمد. فرماندار میاندوآب گفت: به دنبال تصرف ارتفاعات این منطقه، روستاهای قوزلوجه، اوزون، قشلاق، سراب، رحیم‌خان و ارمنی بلاغ و چند کیلومتر از مسیر راه این روستاها به صائین‌دژ نیز پاک‌سازی شد. بدین ترتیب، طی چند روز اخیر ۳۶ روستای تابعۀ صائین‌دژ و تکاب با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در این منطقه، از سلطۀ ۳ ساله ضدانقلاب خارج شده است.^(۱۲)

۷

به حکم دادگاه‌های انقلاب اسلامی شهرهای سنندج و باختران با تأیید شورای عالی قضایی ۱۱ تن از فعالان گروه‌های مسلح غیرقانونی به اعدام محکوم و حکم صادره درباره آنها اجرا شد. ۹ تن از این افراد به جرم وابستگی به گروه اشرف دهقان و قیام مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی با حکم دادگاه انقلاب اسلامی باختران و ۲ تن نیز به اتهام فعالیت و همکاری گسترده با سازمان کومه‌له و حزب دمکرات کردستان و قیام مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی و با حکم دادگاه انقلاب اسلامی سنندج به اعدام محکوم شدند. روابط عمومی دادستان کل انقلاب، شماری از جرائم این افراد را چنین اعلام کرده است: عهده‌دار بودن مسئولیت تشکیلات سازمان کومه‌له شاخه تهران؛ شرکت فعال در درگیری‌های مسلحانۀ کردستان؛ به شهادت رساندن بسیاری از پاسداران؛ حمل اسلحه، مهمات و اسناد درون گروهی.^(۱۳)

۸

فرماندهی منطقه ۷ سپاه پاسداران مستقر در کرمانشاه در نامه‌ای به فرماندهی کل سپاه، از "عدم فعالیت مؤثر قرارگاه حمزه و برخورد تبلیغاتی با راه‌اندازی این قرارگاه"، اظهار گله و نارضایتی کرد. در این نامه آمده است: از هنگام تأسیس قرارگاه حمزه به دست ارتش، فقط تبلیغات شده و این موضوع تنها موضع‌گیری گروه‌ها و عملیات شدید آنها را برای خنثی‌سازی تبلیغات قرارگاه به دنبال داشته است. از جمله اقدامات موفق گروه‌های شورشی می‌توان به خلع سلاح چندین پاسگاه ژاندارمری، عملیات ترور، گروگان‌گیری و

ایجاد آشوب در شهرهای بوکان، دیواندره، سنندج، انفجار پل سردشت - بانه و اجرای چند کمین در جاده کامیاران - سنندج اشاره کرد. چنین اقداماتی در پنج ماه گذشته بی نظیر یا کم نظیر بوده است.*^(۱۴)

۹

جامعه روحانیت کردستان با انتشار بیانیه‌ای از اقدامات "شورای شمس" انتقاد کرد و خواستار برخورد مسئولان جمهوری اسلامی با این شورا شد. در بخشی از این بیانیه آمده است: «ما روحانیون کردستان، توطئه تفرقه افکنان کنفرانس شورای کذایی شمس را که علیه انقلاب اسلامی و اتحاد مسلمین و علیه روحانیت کردستان طرح ریزی شده، به شدت محکوم کرده و از مسئولین جمهوری اسلامی خواستار برخورد قاطع تری با عوامل این گونه توطئه‌ها می‌باشیم. ما ضمن پشتیبانی قاطع از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دادگاه انقلاب و سایر دست‌اندرکاران، از مسئولین می‌خواهیم که با شدت هر چه تمام‌تر با این عوامل مزدور مقابله کنند. ما روحانیون خواستار تعقیب و مجازات روحانیون خودفروخته‌ای که با شرکت خود در این گونه گردهمایی‌های تفرقه افکن، باعث لکه‌دار شدن چهره مقدس روحانیت متعهد می‌شوند، می‌باشیم.»^(۱۵)

۱۰

هم‌زمان با تشدید فعالیت گروه‌های شورشی در مناطق شمال غربی ایران، عناصر سازمان مجاهدین خلق در سایر نقاط کشور به آشوب‌آفرینی و ترورهای کور خود ادامه می‌دهند. امروز عناصر این سازمان یکی از پاسداران کمیته انقلاب اسلامی را در سه راه معین تهران به شهادت رساندند و از محل گریختند.^(۱۶)

۱۱

امروز تعدادی از پرسنل متخصص نیروی هوایی موفق به نصب رادار ADS4 شدند که قبل از انقلاب توسط نیروهای امریکایی مستقر در ایران نصب می‌شد. آقای هاشمی رفسنجانی امروز صبح در یکی از مراکز صنایع هوایی در قصر فیروزه، از نصب رادار پیچیده ADS4 دیدن کرد. وی در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «کار بزرگی کرده‌اند، تخصصی سطح بالا نیاز داشتند؛ خیلی‌ها باور نمی‌کردند و کارشکنی می‌کردند. خودشان

* ضمیمه دارد.

** شورای شمس یا شورای مرکزی اهل سنت در سال ۱۳۶۰ با هدف دفاع از اهل سنت ایران در تهران تأسیس شد. این شورا تمام مناطق سنی‌نشین ایران را پوشش می‌داد و اعضای آن از علمای اهل سنت مناطق مختلف کشور بودند. اولین کنگره این شورا در تاریخ ۱۳۶۰/۱/۱۳ برگزار شد. عمر این شورا چندان طولانی نبود و به دلیل پاره‌ای اختلافات، رقابت برخی از اعضا با یکدیگر و وابستگی تعدادی از اعضای آن به گروه‌ها و جریان‌های سیاسی متصل به دشمنان انقلاب اسلامی منحل شد.

مدعی هستند که نمونه آن را امریکایی‌ها در مدت طولانی با خرج زیاد در کرج نصب کرده‌اند و اینها فقط با مخارج پانصد هزار تومان نصب کرده‌اند. خیلی خوشحال به‌نظر می‌رسیدند که انقلاب این امکان را به آنها داده‌است؛ در رژیم گذشته اجازه دست‌کاری به اربار پیشرفته به ایرانی‌ها داده نمی‌شد.»^(۱۷)

۱۲

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران برای شرکت در کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی، در رأس هیئتی وارد "نیامی" پایتخت نیجر شد.^{*} وزیر دادگستری و جمعی از مقامات وزارت امور خارجه نیجر از وی در فرودگاه استقبال کردند.

ورود وزیر خارجه ایران به نیجر برای شرکت در کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی

وزیر خارجه ایران در مسیر سفر خود به نیجر، در طرابلس توقف کوتاهی نمود و با وزیر کشاورزی و عمران اراضی لیبی دیدار و درباره جنگ تحمیلی با وی گفت‌وگو کرد.^(۱۸) دکتر ولایتی هنگام عزیمت به نیجر، در مصاحبه‌ای درباره محل برگزاری اجلاس آتی کنفرانس غیرمتعهدها گفت: طبق اطلاعات رسیده تا کنون بیش از هفتاد کشور موافقت خود را با برگزاری این اجلاس در هاوانا اعلام کرده‌اند و می‌دانیم که رئیس فعلی جنبش، آقای فیدل کاسترو با این امر به شدت موافقت دارد. وی افزود: معدودی از کشورها معتقدند که کنفرانس وزرای خارجه کشورهای عضو جنبش عدم تعهد باید در محلی غیر از هاوانا، مانند بغداد یا هر کشور دیگری، تشکیل شود و تلاش کوبا بر این است که این کشورها را به برگزاری این اجلاس در هاوانا متقاعد کند. ولایتی سپس اعلام کرد: به محض اعلام تاریخ و

* نشست کارشناسان این کنفرانس از روز گذشته آغاز شده است.

محل برگزاری کنفرانس وزرای خارجه کشورهای عضو جنبش عدم تعهد به وسیله رئیس فعلی جنبش، برای شرکت در آن آماده خواهیم بود.^(۱۹)

همچنین پس از سخنان دو روز پیش معاون ریاست جمهوری یوگسلاوی در دهلی نو مبنی بر موافقت تلویحی با برگزاری کنفرانس عدم تعهد در هندوستان، خبرگزاری فرانسه از بلگراد گزارش داد: لازار موی سوف وزیر امور خارجه یوگسلاوی، در مصاحبه‌ای با تلویزیون این کشور گفت: انتخاب هند برای پذیرایی و برگزاری هفتمین کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد، نشانه تضمینی برای ثبات این جنبش است. برگزاری کنفرانس در حال حاضر باید طوری باشد که بر فلج شدن این سازمان بین‌المللی فائق آید، زیرا به‌خوبی ملاحظه می‌شود سازمان وحدت افریقا، اتحادیه عرب، کنفرانس اسلامی و دیگر سازمان‌های جهانی، دستخوش بحران هستند و کنفرانس غیرمتعهدها می‌تواند جلو این پاشیدگی را بگیرد.^(۲۰)

درباره برگزاری نشست وزیران خارجه کشورهای غیرمتعهد در بغداد که رژیم عراق بر آن اصرار دارد، دفتر سیاسی جنبش مجاهدین عراقی در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «اگر این کنفرانس در بغداد تشکیل شود، هشدار ما تمام مسئولان جنبش غیرمتعهدها را در بر خواهد گرفت و مجاهدین آماده‌اند که جنازه شرکت‌کنندگان در این کنفرانس را به کشورهایشان بازگردانند.»^(۲۱)

۱۳

خبرگزاری فرانسه از برخورد و مشاجره لفظی هیئت ایرانی و عراقی شرکت‌کننده در یکی از جلسات کنفرانس اسلامی خبر داد.* در گزارش این خبرگزاری آمده است: یک مشاجره شدید لفظی میان هیئت‌های ایرانی و عراقی شرکت‌کننده در این کنفرانس در گرفت. انتخاب سعدون حمادی به سمت گزارشگر عمومی جلسات سیزدهمین کنفرانس اسلامی، سبب شد لواسانی سرپرست هیئت کارشناسی ایران، به شدت با این موضوع مخالفت کند. پیش از آن، هنگامی که حمادی می‌خواست در مقام رئیس پیشین این کنفرانس نطقی ایراد کند، هیئت ایرانی سالن را ترک کرد. در همین حال، حمادی مسئولیت ادامه جنگ ایران و عراق را متوجه ایران دانست و ایران را متهم کرد که از داوری کمیسیون اسلامی در خصوص این بحران سر باز زده است، درحالی که عراق بارها طرح‌های مربوط به آتش‌بس را پذیرفته است.

پس از نطق حمادی، هیئت ایرانی به سالن بازگشت تا نطق حبیب شطی دبیرکل

* بخش‌هایی از این واقعه در روز ۶۱/۵/۳۱ در کتاب بیستم روزشمار "عبور از مرز" آورده شده است، اما چون کتاب بیست و یکم از ۱۳۶۱/۶/۱ آغاز شده است، لازم دانسته شد که خوانندگان از برخی وقایع مقدماتی این کنفرانس آگاه شوند.

کنفرانس اسلامی را استماع کند. پس از نطق شطی، هیئت ایرانی اجازه خواست تا پاسخ حمادی را بدهد که داوود ادیالو وزیر امور خارجه نیجر و رئیس سیزدهمین کنفرانس اسلامی، آن را پذیرفت. لواسانی مدیرکل امور سیاسی وزارت خارجه ایران و سرپرست هیئت ایرانی، در نطقی به زبان عربی، به شدت به رئیس هیئت عراقی حمله کرد. وی پس از اعتراض شدیدالحن به انتخاب سعدون حمادی به سمت گزارشگر جلسات، عراق را به اتهام اینکه خواستار یک صلح پایدار نیست، محکوم کرد و سپس گفت: تجاوز عراق به ایران حلقه کوچکی از سلسله دخالت‌های نظامی امریکا است.

از دیگر نکات حاشیه‌ای این اجلاس، نحوه استقرار هیئت‌های ایران و عراق در محل کنفرانس بود. از آنجا که ایران و عراق طبق حروف الفبا پشت سر هم قرار می‌گیرند، به علت وجود اختلاف مجبور شده‌اند در دو انتهای سالن کنفرانس جای بگیرند.^(۲۲)

۱۴

در حاشیه اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی، امروز وزیر خارجه عراق با رئیس شورای عالی نظامی نیجر دیدار و گفت‌وگو کرد. گزارش رادیو بغداد از این دیدار چنین است: «سرهنگ حسین کونشه رئیس شورای عالی نظامی نیجر، امروز در نیامی، دکتر سعدون حمادی وزیر خارجه عراق را به حضور پذیرفت. در این دیدار آقای کونشه ضمن تقدیر از نقش عراق در هفتمین کنفرانس وزیران خارجه کشورهای اسلامی و نیز روابط حسنه میان دو کشور، تمایل نیجر به گسترش این روابط را ابراز داشت.

وی از موضع مثبت عراق در قبال کوشش‌های صلح آمیز کشورهای اسلامی و بین‌المللی جهت حل و فصل جنگ عراق و ایران تجلیل کرد. آن‌گاه دکتر حمادی ضمن ابلاغ دروهای صدام حسین برای وی، ابعاد تجاوز و دشمنی ایران با عراق و مطامع این کشور در منطقه و جهان اسلام، مواضع مثبت رهبر عراق در همکاری با وساطت‌های بین‌المللی و اسلامی و نیز ادامه لجابت ایران و پافشاریش بر تجاوز علیه عراق را تشریح کرد.»^(۲۳)

۱۵

آقای حسین شیخ‌الاسلام معاون سیاسی وزیر امور خارجه که برای برخی رایزنی‌های سیاسی به شش کشور آسیایی (پاکستان، سریلانکا، بنگلادش، نپال، مالزی، ویتنام) سفر کرده بود،* پس از بازگشت به کشور امروز در مصاحبه‌ای درباره نتایج سفر خود گفت: در تمام کشورها با رویی گشاده مورد استقبال قرار گرفتیم و از آنجا که مواضع ما، از جمله

* در پی ناامیدی عراق از برگزاری کنفرانس سران کشورهای عضو غیرمتعهدها در بغداد، این کشور سعی دارد با برگزاری کنفرانس فوق‌العاده وزرای خارجه این جنبش در بغداد، برخی اهداف سیاسی خود را تأمین نماید و ایران نیز متقابلاً می‌کوشد مانع تحقق این امر شود و سفر شیخ‌الاسلام به این شش کشور نیز به همین منظور بوده است.

شرایط اصولی تحقق آتش‌بس، به حق است، مورد قبول همه قرار گرفت و تمامی رؤسای جمهوری که با آنها دیدار شد، پذیرفتند که چنانچه عراق به ایران حمله نکرده بود، رژیم صهیونیستی هرگز جرئت حمله به لبنان را پیدا نمی‌کرد. وی افزود: در این ملاقات‌ها - که مدت هر کدام بیش از یک ساعت بود - به‌صراحت توضیح داده می‌شد که به همان دلایلی که صلاح نیست کنفرانس سران در بغداد برگزار شود، به همان دلایل، کنفرانس فوق‌العاده وزرای خارجه نیز نباید در بغداد تشکیل شود، چرا که اگر از جنبه امنیتی، مسئله عدم برگزاری کنفرانس سران در پایتخت رژیم وابسته صدام مطرح است، جان وزرای امور خارجه نیز کم‌اهمیت‌تر از جان سران نیست و چنانچه اصول و پایه‌های جنبش عدم تعهد مطرح است، تشکیل اجلاس وزرای خارجه در بغداد تأیید تجاوز و جنگ تحمیلی است.

معاون وزیر خارجه ایران سپس گفت: در دیدار با مقامات این شش کشور آسیایی، تأکید شد که در صورت تشکیل این اجلاس در بغداد، بسیاری از اعضا از جمله کشورهای متمدنی جنبش عدم تعهد در آن شرکت نخواهند کرد که این مسئله برای جنبش یک شکست سنگین خواهد بود.^(۲۴)

۱۶

بشیر جمیل کاندیدای حزب "کتائب" (فالانژیست‌ها)، امروز به مدت شش سال به ریاست جمهوری لبنان انتخاب شد. رادیو دولتی بیروت بعد از ظهر امروز اعلام کرد که در دومین دور رأی‌گیری در مجلس لبنان، بشیر جمیل با ۵۷ رأی بدون رقیب به ریاست جمهوری لبنان انتخاب شد. این رادیو گزارش داد: در دور اول رأی‌گیری، بشیر جمیل با ۵۸ رأی در مقابل تنها رقیب انتخاباتی که دو رأی به دست آورده بود، حد نصاب لازم را کسب نکرد.

همه جوامع مسلمان و چپ‌گرای لبنان، اصل برگزاری انتخابات در کشور تحت اشغال لبنان و همچنین کاندیداتوری بشیر جمیل، متحد تمام عیار صهیونیسم را به کلی مردود اعلام کرده بودند. این رأی‌گیری در یک مدرسه نظامی که اعضای مسیحی مجلس لبنان در آن گرد هم آمده بودند، انجام شد.

"شیخ حسن خالد" مفتی لبنان و "شیخ محمد مهدی شمس‌الدین" معاون رئیس شورای عالی شیعیان لبنان، در بیانیه‌ای خواستار تعویق انتخاب رئیس‌جمهور جدید لبنان شده بودند تا وحدت لبنان حفظ و از تفرقه‌افکنی جلوگیری شود. در این بیانیه آمده است: انتخاب رئیس‌جمهور

بشیر جمیل رهبر فالانژیست‌های لبنان

لبنان باید بر اساس توافق واقعی انجام شود. تا دولت آینده بتواند روی پای خود بایستد، اما اوضاع کنونی خبر از یک ازهم‌پاشیدگی خطرناک می‌دهد. نمایندگان گروه‌های مسلمان و چپ‌گرا به نشانه اعتراض به نحوه انتخاب جمیل که در زمان اشغال لبنان به دست نیروهای اسرائیل انجام می‌شد جلسه پارلمان لبنان را تحریم کرده بودند. ولید جنبلاط رهبر چپ‌گرایان، چندی قبل گفته بود در صورت انتخاب بشیر جمیل به ریاست جمهوری لبنان کشور با یک دیکتاتوری روبه‌رو خواهد شد. بشیر جمیل جانشین الیاس سرکیس می‌شود که مدت ریاست جمهوری وی اول مهر پایان می‌یابد. به دنبال انتصاب بشیر جمیل، صهیونیست‌ها و فالانژیست‌ها در بخش شرقی بیروت به نشانه پیروزی اقدام به تیراندازی کردند.

دلیل مخالفت گروه‌های چپ‌گرا و مسلمانان (شیعه و سنی) با بشیر جمیل، نقش وی در جریان جنگ در لبنان که در سال‌های ۱۹۷۵ و ۱۹۷۶ (۱۳۵۴ و ۱۳۵۵) به اوج خود رسید و همکاری آشکار نیروهای وی با اسرائیلی‌ها در جریان تجاوز اخیر رژیم صهیونیستی به لبنان بیان شده است.^(۲۵)

به گزارش آسوشیتدپرس به مناسبت انتخاب بشیر جمیل به سمت ریاست جمهوری لبنان، رونالد ریگان رئیس‌جمهور امریکا، پیام تبریکی برای وی فرستاد. ریگان همچنین از پارلمان لبنان به دلیل انتخاب جمیل عمیقاً اظهار رضایت کرد. همچنین به گزارش یونایتدپرس، سخن‌گوی وزارت خارجه اسرائیل نیز از انتخاب بشیر جمیل استقبال کرد و آن را یک موفقیت برای دموکراسی خواند. وی گفت: «این یک دستاورد بزرگ و یک روز بزرگ برای دموکراسی ما است.»

بنابر گزارش یونایتدپرس، "پطرس غالی" وزیر مشاور در امور خارجه مصر درباره انتخاب بشیر جمیل گفت که کشورش حاضر است تحت شرایطی از بشیر جمیل حمایت کند. غالی افزود: «اگر بشیر جمیل خواستار آشتی باشد و استقلال و تمامیت ارضی لبنان را حفظ کند، ما از وی حمایت خواهیم کرد.»^(۲۶)

۱۷

به‌رغم حمایت ایران از مبارزات مردم فلسطین و همگرایی مسئولین فلسطینی با سیاست‌های ایران، تعداد اندکی از مقام‌های فلسطینی به دلیل وابستگی به رژیم عراق، مواضعی علیه ایران اتخاذ می‌کنند.

روزنامه فرانسوی "لوماتن" امروز در گزارشی درباره نحوه استقبال مقام‌های عراقی از آن دسته از فلسطینی‌هایی که به عراق سفر کرده‌اند، نوشت: یک هیئت رسمی عراقی و یک گروه کوچک فلسطینی از ۱۳۵ مبارز سازمان آزادی‌بخش فلسطین - که اکثریت آنها را اعضای طرفدار عراق تشکیل می‌دهند - هنگام ورود به بغداد استقبال کردند. لوماتن افزود:

به گفته خبرگزاری عراق، رئیس مبارزان رانده شده گفته است که خود وی و گروه همراهش امید دارند، بتوانند در کنار عراقی‌ها در مبارزه علیه تجاوزگر ایرانی شرکت کنند.^(۲۷) این درحالی است که یک مقام فلسطینی در بلغراد از رفتار مقامات سوری با ایرانیان داوطلب اعزام به لبنان انتقاد کرد. وی گفت: سوریه اجازه عزیمت ایرانی‌ها به بیروت را نداده و آنها را تقریباً به حالت زندانی در یکی از پایگاه‌های دمشق نگاه داشته است، به‌طوری‌که هیچ‌یک از مقامات فلسطینی امکان ملاقات با آنان را ندارند.^(۲۸)

ضمیمه گزارش ۸

خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارشی از وضعیت امنیتی و نظامی استان آذربایجان غربی در مردادماه تهیه کرده است. در این گزارش به شرح این موارد پرداخته شده است: راه‌اندازی قرارگاه حمزه و بازتاب آن در میان گروه‌های مسلح غیرقانونی؛ اقدامات این گروه‌ها در ماه گذشته؛ محدودیت آمودشد در جاده‌های مواصلاتی استان به خصوص جاده سلماس - ارومیه و راه‌های مواصلاتی به سردهشت و تسلط نسبی گروه‌ها بر این جاده‌ها و تأثیر پی‌آمد این امر بر مردم منطقه خصوصاً کشاورزان.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، استان آذربایجان غربی در مردادماه سال جاری با مشکلات سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی بسیاری روبه‌رو بوده است؛ از جمله با تأسیس قرارگاه "حمزه سیدالشهدا" در ارومیه و به دنبال سخنرانی سرهنگ صیاد شیرازی در پادگان این شهر، حزب منحلۀ دمکرات و گروه‌های مستقر در این منطقه عکس‌العمل‌های شدیدی نشان داده‌اند. گروه‌های ضدانقلاب از نیمۀ دوم مرداد به‌طور مرتب در پایگاه‌های مستقر در نقاط مختلف استان یا راه‌های اصلی شهرهای کردنشین و مناطق نزدیک به این قرارگاه، درگیری ایجاد کرده یا به حملات ایذایی پرداخته‌اند، با این حال گروه‌های مسلح غیرقانونی تا کنون جرئت نزدیک شدن به شهرستان ارومیه را نداشته‌اند. با وجود این، گروه‌های تجزیه‌طلب در اواخر مردادماه، سه بار به حوالی کارخانه قند ارومیه حمله کردند که یکی از این حملات ۳ غیرنظامی به شهادت رسیدند.

ضدانقلابیون - که به نقل از برخی منابع خبری، افراد به اصطلاح "ارتش‌رهایی‌بخش ایران" (آرا)* نیز در میان آنها هستند - مقر خود را در نزدیکی روستای خانقاه سرخ دایر کرده‌اند و با اطلاع از اینکه جاده‌های منتهی به شهر ارومیه از ساعت ۶ بعد از ظهر به بعد بسته و عبور و مرور وسایل نقلیه قطع می‌شود، نامنی‌هایی را در روستاهای منطقه ایجاد کردند. ضدانقلابیون که به‌خوبی می‌دانستند، عبور و مرور شبانه برای اهالی ارومیه تنها از مسیر ارومیه به سلماس مقدور است، با مسدود کردن این راه، فشار فراوانی را بر مردم مسلمان این منطقه وارد آوردند. البته درگیری‌ها تنها محدود به این منطقه نیست و در روستاهای شهرهای ماکو، پیرانشهر، مهاباد، سردهشت، اشکنویه و میاندوآب نیز ادامه دارد. نیروهای شورشی در این مناطق به عملیات ایذایی مانند مین‌گذاری در راه‌های فرعی و روستاهای استان می‌پردازند. به‌طور کلی، پس از تأسیس قرارگاه حمزه، فعالیت‌های گروه‌های شورشی و ضدانقلاب در نیمۀ دوم مرداد، افزایش یافت.

هرچند سکوت یا عکس‌العمل نشان ندادن قرارگاه حمزه سیدالشهدا به افزایش ناامنی‌ها، تا حدودی موجب نگرانی مسئولان منطقه از جمله حجت‌الاسلام حسنی امام‌جمعه ارومیه شد، اما، بر اساس گزارش‌های رسیده، این قرارگاه از جنوب استان شروع به پاک‌سازی روستاها کرده است.

* هدف سیاسی ارتش‌رهایی‌بخش ایران (آرا) بازگرداندن سلطنت به جای جمهوری اسلامی از طریق مبارزه مسلحانه است.

در حال حاضر، با وجود تلاش‌های انجام شده در منطقه، راه‌های زمینی منتهی به شهر سردشت مسدود است و تردد به این شهر از مسیر هوایی انجام می‌شود و راه‌های دیگر استان نیز بین ۱ تا ۱۰ ساعت در روز در دست نیروهای جمهوری اسلامی است و در بقیه ساعات گروهک‌ها بر راه‌ها مسلط‌اند. این وضعیت در فروش محصولات کشاورزی و حمل آن به سایر مناطق برای کشاورزان منطقه مشکل ایجاد کرده است.

گفتنی است که در اخبار و گزارش‌های منتشر شده، بیشتر نام حزب منحلۀ دمکرات برده می‌شود، درحالی‌که گروه‌های دیگری مانند کومه‌له، مجاهدین خلق، پیکار، چریک‌های فدایی خلق (اقلیت)، رزگاری و فراریان رژیم سابق نیز در این نام‌نی‌ها دخیل‌اند.^(۴۹)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۶/۱

- ۱- سند شماره ۷۱۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۹ به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۱/۶/۲، صص ۱ و ۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۳- مآخذ ۲، صص ۳ و ۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۱، ص ۱۶، واحد مرکزی خبر.
- ۵- همان.
- ۶- سند شماره ۱۶۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی"، شماره ۱۵۶ ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۷- سند شماره ۱۰۶۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی"، شماره ۵۷۹ (۱۳۶۱/۶/۱)، ص ۱.
- ۸- سند شماره ۱۶۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "بولتن اطلاعاتی هفتگی"، ستاد مرکزی سپاه، طرح و برنامه عملیات، شماره ۳۳ ۱۳۶۱/۶/۸، ص ۲؛ و- سند شماره ۷۱۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ (تبریز) به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۱.
- ۹- سند شماره ۷۱۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ (تبریز) به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۲.
- ۱۰- همان ص ۲.
- ۱۱- سند شماره ۱۶۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "بولتن اطلاعاتی هفتگی"، ستاد مرکزی سپاه، طرح و برنامه عملیات، شماره ۳۳ ۱۳۶۱/۶/۸، ص ۲؛ و- مآخذ ۹ صص ۲ و ۳؛ و- سند شماره ۷۱۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ (تبریز) به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۳؛ و- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۴.
- ۱۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۴.
- ۱۳- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۳، ص ۱۷.
- ۱۴- سند شماره ۷۱۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی کل، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۱۵- مآخذ ۲، ص ۵، سنجند - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۱۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۵۸، ۱۳۶۱/۶/۳، ص ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۲.
- ۱۷- پس از بحران، کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، تهران: چاپ سوم ۱۳۸۶، ص ۱۶۳.
- ۱۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۱۲.
- ۱۹- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۱، ص ۲.
- ۲۰- مآخذ ۱۸، ص ۱۰.
- ۲۱- مآخذ ۴، ص ۱.
- ۲۲- مآخذ ۲، ص ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۲۳- مآخذ ۲، ص ۲۲، رادیو صوت‌الجماهير، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۲۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲۵- مآخذ ۱۸، ص ۳.
- ۲۶- مآخذ ۱۲، ص ۲۰.
- ۲۷- مآخذ ۲، ص ۳، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۲۸- مآخذ ۲، ص ۱۱، بلغراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۱.
- ۲۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۷۷، ۱۳۶۱/۶/۲۲، ص ۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی.